

Besluit 38/19

Voorgestelde behandeling

PS-vergadering : 28 juni 2019

Onderwerp

Notulen vergadering Provinciale Staten d.d. 10 mei 2019

Datum

28 juni 2019

Documentnummer

4545175

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

gelezen het voorstel van de Griffier, d.d. 18 juni 2019 - 4536321;

gelet op artikel 45, derde lid, van het Reglement van orde Provinciale Staten Noord-Brabant 2017;

besluiten:

vast te stellen de notulen van het verhandelde door Provinciale Staten in hun vergadering d.d. 10 mei 2019.

's-Hertogenbosch, 28 juni 2019

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de griffier,

N.L.G. Heijmans (plv.)

mw. mr. K.A.E. ten Cate

Vastgesteld

PS 38/19 Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant op 10 mei 2019

Inhoudsopgave	
Inhoudsopgave	2
Index gesproken personen	3
Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant	4
Opening van de vergadering / vaststellen agenda	7
Beëdiging nieuwe leden van Provinciale Staten mevrouw F.M. Dingemans en de heer C. de Heer	8
Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging tijdelijk lid van Provinciale Staten mevrouw M.J.G.P. Surminski	8
Benoeming en beëdiging van burgerleden de heer M. van Dijk (Lokaal Brabant), de heer H.J. van Zelst (ChristenUnie-SGP), de heer H.W. van den Broek (Lokaal Brabant), de heer A.W.B. Spijker (ChristenUnie-SGP), mevrouw C.M.J. Pallandt (Partij voor de Dieren) en de heer A.J.M. Spooren (50PLUS)	9
22/19 Statenvoorstel Onteigening ten behoeve van de realisatie van het provinciaal inpassingsplan PAS Leegveld, Deurne	10
19/19 Statenvoorstel Procedure wensen en bedenkingen inzake provinciale deelname aan Stichting Brainport Smart District	20
27/19 Statenvoorstel Beslissing inzake klacht tegen het (niet) handelen van Provinciale Staten	21
Stemming	21
29/19 Lijst Ingekomen Stukken periode 28 februari 2019 t/m 3 april 2019	22
25/19 Notulen van de PS-vergadering 22 februari 2019	22
22/19 Statenvoorstel Onteigening ten behoeve van de realisatie van het provinciaal inpassingsplan PAS Leegveld, Deurne	22
27/19 Statenvoorstel Beslissing inzake klacht tegen het (niet) handelen van Provinciale Staten	23

Index gesproken personen

Berg, H.F. van den, 13
Bie, E.J. de, 22, 23
Broek, H.W. van den, 10
Brouwers, drs. J.F.X.M., 23, 24
Cate, mw. mr. K.A.E. ten, 7, 8, 9, 10
Dijk, M. van, 10
Dijk, mw. E. van, 17, 23
Dingemans, mw. mr. F.M., 8, 12, 22
Dirken ir, mw. A.M.W., 11, 14, 22, 23
Duijs, F.B.G., 11
Everling, M.J., 23
Hattem LLB, A.W.J.A. van, 14, 15, 16, 17, 22, 24
Heer, C. de, 8
Heijmans, N.G.L., 15, 22
Hendriks, C.A., 8
Kort MSc, M.V. de, 24
Manders, drs. W.J., 9
Marco, ir. M.C. van der, 16, 20, 21, 23, 24
Meeuwis-van Langen, mw. H.E.M., 21, 23
Meijer, A.A., 10
Merrienboer, H.J.A., 18, 20
Pallandt, mw. C.M.J., 10
Pinxteren, W.F.C. van, 23, 24
Roijackers, mw. H.I., 12, 13, 22, 24
Sloot, mw. mr. M.A.B. van der, 21, 22, 23
Spijker, A.W.B., 10
Spooren, A.J.M., 10
Surminski, mw. M.J.G.P., 9
Voorzitter, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24
Vreugdenhil, ing. H.J., 18, 23, 24
Zelst, H.J. van, 10

Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning/voorzitter PS

mw. mr. K.A.E. ten Cate, griffier

Altundal MIB, N.	SP	Oss
Arts, mw. W.M.A.	SP	Eindhoven
Bankers, J.P.E.	CDA	Asten
Bekker, M.A. de	Forum voor Democratie	Bergen op Zoom
Berg, H.F. van den	PVV	Tilburg
Bergsma, R.	CDA	Woudrichem
Bie, E.J. de	Forum voor Democratie	Bergen op Zoom
Boon, M.C.H.	PVV	Bergen op Zoom
Bräuner, mw. G.E.A.	VVD	Veghel
Brouwers, J.F.X.M.	50PLUS	Son en Breugel
Deryckere, M.N.R.C.	CDA	Tilburg
Diemen-Vereijken, mw. F.J.H.M. van	GroenLinks	Cuijk
Dijk, mw. E. van	GroenLinks	Eindhoven
Dingemans, mw. F.M.	D66	Moergestel
Dirken, mw. A.M.W.	VVD	Hoeven
Duijs, F.B.G.	Forum voor Democratie	Maren-Kessel
Everling, M.J.	SP	Uden
Gremmen, R.J.	VVD	Berghem
Gruijthuijsen, drs. M.P.J.M. van	VVD	Tilburg
Hattem, A.W.J.A. van	PVV	Vinkel
Heer, drs. ing. C. de	CDA	Eindhoven
Heijmans, N.G.L.	SP	's-Hertogenbosch
Hendriks, C.A.	CDA	Erp
Hoon, mw. A.J.M. de	CDA	Etten-Leur
Janssen, R.P.M.	VVD	Rosmalen
Kammen, mw. drs. P. van der	PVV	Tilburg
Kessel, mw. J.A.M. van	D66	Maarheeze
Kort, M.S.C. de	PvdA	Vught
Linden, mw. J.J. van der	GroenLinks	Oss
Ludwig, T.W.	GroenLinks	's-Hertogenbosch
Maat, C.A. van der	VVD	Breda
Manders, drs. W.J.	VVD	Gemert
Meeren, C.J.R.F. van der	Forum voor Democratie	Bergen op Zoom
Meeuwis-van Langen, mw. H.E.M.	D66	Best
Meijer, A.A.	D66	Waalwijk
Oetelaar, J.C.M. van der	Forum voor Democratie	Schijndel
Otters-Bruijnen, mw. mr. S.M.	VVD	Vught
Panhuizen, A.V.	VVD	Tilburg
Philippart, M.J.A.	GroenLinks	Eindhoven
Pinxteren, W.F.C. van	Lokaal Brabant	Haaren

Roeles, S.G.	Forum voor Democratie	Sint-Michielsgestel
Roijackers, mw. H.I.	GroenLinks	's-Hertogenbosch
Rutjens, W.H.A.	Forum voor Democratie	's-Hertogenbosch
Sloot, mw. M.A.B. van der	CDA	's-Hertogenbosch
Smeulders, S.J.A.H.	PvdA	Helmond
Smolders, H.A.J.	Forum voor Democratie	Tilburg
Spierings, mw. M.J.G.	D66	Sint-Michielsgestel
Surminski, mw. M.J.G.P.	PvdD	Hoogerheide
Swinkels, H.A.J.M.	SP	Vught
Ven-Vogels, mw. A.J.M. van de	CDA	Beek en Donk
Vreugdenhil, ing. H.J.	ChristenUnie-SGP	Nieuwendijk
Weert, M.J.M. van	50PLUS	Helmond
Wel, ir. M.C. van der	PvdD	Rijsbergen
Wely, L.F.A.M. van	Forum voor Democratie	Oss
Zwart, mw. P.S.	VVD	Lage Zwaluwe

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 10 mei 2019

Agenda

- I. Opening van de vergadering / vaststellen agenda**
- II. Beëdiging nieuwe leden van Provinciale Staten mevrouw F.M. Dingemans en de heer C. de Heer**
- III. Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging tijdelijk lid van Provinciale Staten mevrouw M.J.G.P. Surminski**
- IV. Benoeming en beëdiging van burgerleden de heer M. van Dijk (Lokaal Brabant), de heer H.J. van Zelst (ChristenUnie-SGP), de heer H.W. van den Broek (Lokaal Brabant), de heer A.W.B. Spijker (ChristenUnie-SGP), mevrouw C.M.J. Pallandt (Partij voor de Dieren) en de heer A.J.M. Spooen (50PLUS)**
- V. Actualiteit**
- VI. Bespreekstukken**
  - 22/19 Statenvoorstel Onteigening ten behoeve van de realisatie van het provinciaal inpassingsplan PAS Leegveld, Deurne**
  - 19/19 Statenvoorstel Procedure wensen en bedenkingen inzake provinciale deelname aan Stichting Brainport Smart District**
  - 27/19 Statenvoorstel Beslissing inzake klacht tegen het (niet) handelen van Provinciale Staten**
- VII. Stemming**
  - 29/19 Lijst Ingekomen Stuken periode 28 februari 2019 t/m 3 april 2019**
  - 25/19 Notulen van de PS-vergadering 22 februari 2019**
- VIII. Sluiting**

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 10 mei 2019

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning, voorzitter
mw. mr. K.A.E. ten Cate, griffier

Volgens de presentielijst zijn 55 leden aanwezig, te weten: Altundal, mw. Arts, Bankers, De Bekker, Van den Berg, Bergsma, De Bie, Boon, mw. Bräuner, Brouwers, Deryckere, mw. Van Diemen-Vereijken, mw. Van Dijk, mw. Dingemans, mw. Dirken, Duijs, Everling, Gremmen, Van Gruijthuisen, Van Hattem, De Heer, Heijmans, Hendriks, mw. De Hoon, Janssen, mw. Van der Kammen, mw. Van Kessel, De Kort, mw. Van der Linden, Ludwig, Van der Maat, Manders, Van der Meeren, mw. Meeuwis-van Langen, Meijer, Van den Oetelaar, mw. Otters-Bruijnen, Panhuizen, Philippart, Van Pinxteren, Roeles, mw. Roijackers, Rutjens, mw. Van der Sloot, Smeulders, Smolders, mw. Spierings, mw. Surminski, Swinkels, mw. Van de Ven-Vogels, Vreugdenhil, Van Weert, Van der Wel, Van Wely, mw. Zwart.

Afwezig:

Opening van de vergadering / vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering om 13.42 uur.

De **voorzitter**: Geachte collegae. Wij gaan deze vergadering openen en ik wil u verzoeken, zoals gebruikelijk bij de opening van de vergadering, te gaan staan voor een moment van stilte. Ik verzoek u te gaan staan.

Er wordt een moment stilte in acht genomen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Gaat u zitten. U allen zeer van harte welkom. Ik wil de griffier verzoeken ons mededeling te doen van de binnengekomen berichten van verhindering. De griffier.

De **griffier**: Er zijn geen berichten van verhindering bij mij binnengekomen.

De **voorzitter**: Geen berichten van verhindering. Aanvullingen daarop vanuit de zaal zie ik ook niet. Dan heet ik u nogmaals van harte welkom. Dat geldt ook voor de bezoekers die ons via het internet volgen en natuurlijk ook de bezoekers hier op de publieke tribune.

Vandaag hebben we als gast van onze Staten een aantal leden van D66, die, als het goed is, zijn ontvangen door de fractiemedewerker, Erik Vandewall.

Ik stel de vragen aan de orde. Er zijn geen mondelinge vragen, ook geen actuele moties. Alle moties en amendementen die eventueel tijdens deze vergadering worden ingediend zult u op iBabs vinden onder Statendag 10 mei 2019, en wel onder agendapunt 11: Ingediende moties en amendementen. Ik verzoek u bij het verlaten van de Statenzaal dit te melden bij de bodetafel, zodat we voortdurend beschikken over een actueel en correct aanwezigheidsoverzicht. Het idee is dat we aan het einde van de vergadering gaan stemmen, zoals we gebruikelijk doen, om vijf uur, of zoveel eerder als mogelijk. Ik maak u er alvast op attent - maar dat zullen we straks nog precies herhalen - dat er vandaag uiteraard een aantal maidenspeeches zijn en u kent het goede gebruik in dit huis dat maidenspeeches zonder interrupties mogen

worden gehouden. Verder kan ik bij voorbaat al zeggen dat we die speeches belonen met een bosje bloemen.

Beëdiging nieuwe leden van Provinciale Staten mevrouw F.M. Dingemans en de heer C. de Heer

De **voorzitter**: De vergadering begint met de beëdiging en het afleggen van de verklaring en de belofte van een aantal nieuwbenoemde leden van uw Staten. Op 28 maart konden we al 53 leden van uw Staten beëdigen, twee leden ontbraken toen vanwege ziekte, de heer De Heer en mevrouw Dingemans. Deze leden zijn na onderzoek van de commissie voor de geloofsbrieven op 27 maart jl. al tot PS toegelaten, dus we kunnen nu direct overgaan tot het afleggen van de eed, of de verklaring en de belofte. Tevens wil ik van de gelegenheid gebruikmaken om de heer Hendriks van de fractie van het CDA naar voren te roepen. U was al beëdigd, maar ik wil u de gelegenheid bieden om uw eed te herhalen. Ik verzoek de bodes de betrokken leden naar voren te halen en u allen om te gaan staan. De griffier.

De **griffier**: Ik zal nu de tekst van de eed en verklaring en belofte uitspreken. Daarna dient u mij te antwoorden met 'dat verklaar en belof ik', of met 'zo waarlijk helpe mij God almachtig'.

Ik zweer / verklaar dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer / verklaar en belof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer / belof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen.

De heer De Heer.

De heer **De Heer** (CDA): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De **griffier**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dat verklaar en belof ik.

De **griffier**: De heer Hendriks.

De heer **Hendriks** (CDA): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

Staannd applaus

Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging tijdelijk lid van Provinciale Staten mevrouw M.J.G.P. Surminski

De **voorzitter**: Aan mevrouw Vlasveld-van Baar is met ingang van 22 april 2019 tijdelijk ontslag verleend wegens zwangerschap en een aanstaande bevalling. Het tijdelijk ontslag van mevrouw Vlasveld-van Baar betekent dat voor haar tijdelijk een opvolger geïnstalleerd zal worden. Om die reden is de geloofsbrief van mevrouw Surminski onderzocht door een commissie uit uw Staten, bestaande uit de heer Manders, de heer Van den Berg en mevrouw Meeuwis-van Langen. Ik verzoek de voorzitter van de commissie, de heer Manders, verslag uit te brengen. Hij kan dat doen terwijl u weer gaat zitten.

De heer **Manders** (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. De door u benoemde commissie heeft de geloofsbrieven van mevrouw Surminski onderzocht en in orde bevonden. Mevrouw Surminski voldoet aan de voorwaarden van het lidmaatschap van Provinciale Staten en vervult volgens haar eigen opgave geen openbare betrekkingen die onverenigbaar zijn met het lidmaatschap van Provinciale Staten. De commissie geeft de Staten dan ook in overweging te besluiten tot toelating van mevrouw Surminski. Dank u.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Manders en zijn collegae voor de verrichte werkzaamheden en neem aan dat uw Staten dit voorstel overnemen. Zo ja, en ik zie geen tegenwerpingen, dan verzoek ik de bodes mevrouw Surminski naar voren te geleiden voor de beëdiging en verzoek ik u wederom daarbij te gaan staan.

De **griffier**: Ik verklaar dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Dat verklaar en beloof ik.

Staannd applaus

Benoeming en beëdiging van burgerleden de heer M. van Dijk (Lokaal Brabant), de heer H.J. van Zelst (ChristenUnie-SGP), de heer H.W. van den Broek (Lokaal Brabant), de heer A.W.B. Spijker (ChristenUnie-SGP), mevrouw C.M.J. Pallandt (Partij voor de Dieren) en de heer A.J.M. Spooren (50PLUS)

De **voorzitter**: Dan is nu aan de orde, geachte collegae, de toelating en beëdiging van burgerleden. Ik stel de toelating en de beëdiging aan de orde. Indachtig artikel 5 van het reglement van orde van Provinciale Staten van Noord-Brabant 2017 is door de griffier getoetst of deze nu te benoemen kandidaat-burgerleden op grond van de voorwaarden als neergelegd in het reglement van orde toelating kunnen krijgen als burgerleden. Alvorens de functie van burgerlid te kunnen uitoefenen, leggen ook de burgerleden conform het reglement van orde een eed of verklaring en belofte af. De griffier heeft mij verklaard dat de kandidaat-burgerleden, de heren Van Dijk, Van Zelst, Van den Broek, Spijker en Spooren en mevrouw Pallandt, aan de voorwaarden voldoen. Ik neem aan dat op grond daarvan ook uw Staten tot toelating kunnen besluiten. Ik stel vast dat dat het geval is. Dan vraag ik nu aan de bodes mevrouw Pallandt, de heren Van Dijk, Van Zelst, Van den Broek, Spijker en Spooren naar voren te geleiden en ik verzoek u daarbij weer te gaan staan.

De **griffier**: Ik lees wederom de tekst voor en dan dient u mij beurtelings te antwoorden 'dat verklaar en beloof ik' of 'zo waarlijk helpe mij God almachtig'.

Ik zweer / verklaar dat ik, om tot burgerlid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer / verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer / beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als burgerlid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen.

De heer Spooren.

De heer **Spooren** (50PLUS): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De **griffier**: Mevrouw Pallandt.

Mevrouw **Pallandt** (PvdD): Dat verklaar en beloof ik.

De **griffier**: De heer Spijker.

De heer **Spijker** (ChristenUnie-SGP): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De **griffier**: De heer Van Zelst.

De heer **Van Zelst** (ChristenUnie-SGP): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De **griffier**: De heer Van Dijk.

De heer **Van Dijk** (Lokaal Brabant): Dat verklaar en beloof ik.

De **griffier**: De heer Van den Broek.

De heer **Van den Broek** (Lokaal Brabant): Dat verklaar en beloof ik.

Staand applaus

De **voorzitter**: Ik schors de vergadering voor een kwartiertje, zodat u de nieuw ingekomen leden en de burgerleden kunt feliciteren.

Schorsing (13.55 - 14.20 uur).

De **voorzitter**: Dames en heren. Ik heropen de vergadering.

Actualiteit

Er zijn geen actualiteiten.

Bespreekstukken

22/19 Statenvoorstel Onteigening ten behoeve van de realisatie van het provinciaal inpassingsplan PAS Leegveld, Deurne

De **voorzitter**: Wij gaan door met het eerste voorstel op de agenda, 22/19, betreffende de onteigening ten behoeve van de realisatie van het PIP Leeg, Deurne. Het is eerder hier besloten, nu gaat het over een aantal aanpassingen die betrekking hebben op de onteigeningen. Als eerste namens u voert het woord mevrouw Dirken van de fractie van de VVD.

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter, volgens mij moeten we de agenda nog vaststellen.

De **voorzitter**: Dat heb ik aan het begin gedaan. Dat heeft u misschien niet gemerkt, maar het komt straks nog even terug heb ik begrepen. We beginnen nu gewoon met dit voorstel.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Voorzitter. Voor ons ligt een voorstel waar we de vorige Statenperiode al veel over gesproken hebben: de Programmatische Aanpak Stikstof, kortom de PAS. Laten we hopen dat dit geen voorbode wordt van wat ons deze periode nog te wachten staat. Als VVD staan wij nog steeds achter het principe van de PAS, omdat het ervoor zorgt dat er ontwikkelingen mogelijk blijven in Brabant, terwijl zonder de PAS Brabant al lang op slot had gestaan. Tegelijkertijd snappen wij heel goed dat op individueel niveau inwoners zich beperkt voelen in hun vrijheid als de overheid eigendomsrechten afneemt door gronden te onteigenen. Dat mag dan ook nooit zomaar gebeuren. Het mag wat de VVD betreft alleen als dat in het kader van een groot maatschappelijk belang nodig is en als een erg zorgvuldig proces met de gedupeerde grondeigenaren wordt gevoerd, waarbij ze op de juiste wijze worden gecompenseerd voor het verlies van hun eigendommen.

In de Statenvergadering van 7 december 2018 hebben we het Provinciaal Inpassingsplan PAS Leegveld, Deurne vastgesteld. Met die vaststelling is het maatschappelijk belang van de natuurontwikkeling ter plaatse in het kader van de PAS voor ons voldoende onderbouwd. Wij kunnen het voorstel dan ook steunen om ten behoeve van dit grotere maatschappelijke doel het uiterste middel, te weten onteigening van eigendommen, tegen de juiste vergoeding in te zetten. Voor de VVD weegt in dit geval het belang van het niet op slot zetten van Brabant zwaarder dan het individuele belang. Alleen via de PAS is het immers mogelijk om door enerzijds natuurherstel te bewerkstelligen anderzijds ontwikkelingen als woningbouw, wegeaanleg en werkgelegenheid op bedrijventerreinen te blijven realiseren. Om die reden zullen wij voor dit voorstel stemmen.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Dirken. Dan is nu aan de orde de bijdrage van de heer Frank Duijs namens Forum voor Democratie, en het is zijn maidenspeech. Aan hem het woord.

De heer **Duijs** (FvD): Voorzitter. Dank u wel. Wij zijn hier vandaag bijeen op deze Statendag om te spreken over een mogelijke onteigeningsprocedure. Er is al het een en ander over gezegd, bijvoorbeeld op 7 december 2018 als ik het goed heb – net eigenlijk al genoemd. Er is veel over gesproken, de kavels zijn aangewezen, de betrokkenen zijn bijgepraat en er is zelfs al mee onderhandeld, er is althans een onderhandelingsprocedure opgestart. Vandaag worden we daar wellicht een beetje over bijgepraat, althans: wij zullen onze mening daarover ook gaan geven, hoewel we er eigenlijk wat later instappen. Het gaat hier om de PAS, de Programmatische Aanpak Stikstof, en die is in het leven geroepen om ook wat aan natuurbehoud en natuurbeheer te doen in dit gebied. We hebben te maken, zover ik begrijp, met een hoogveenlandschap in dit gebied en dat hoogveenlandschap heeft het zwaar, en niet alleen omdat de stikstofwaarden vrij hoog zijn. Wij als Fractie van het Forum voor Democratie vinden het zeker een nobel streven om wat aan natuurbeheer te doen, maar dit hele plan, en met name de onteigening, heeft natuurlijk wel een behoorlijke keerzijde, want we hebben hier te maken met kavels, en dat is toch een bepaald eigendom. Daar zijn mensen bij betrokken. Laten we ze maar gewoon de hardwerkende burger noemen, burgers die daar met hun partners en gezinnen een mooi bedrijf hebben opgestart, via dat bedrijf ook een mooie bijdrage hebben kunnen leveren aan de maatschappij, aan de samenleving. Voor die mensen is dit natuurlijk wel een groot probleem. Laten we daarbij stilstaan vandaag. Ik zie het als een donkere wolk die eigenlijk boven die gezinnen hangt: dit plan en met name wellicht ook de uiteindelijke onteigeningsprocedure. De fractie van Forum voor Democratie is van mening dat de rechten van deze mensen behoorlijk zwaar zouden moeten wegen. Het betreft immers de hardwerkende burger. Wij zijn ook van mening dat we deze rechten eigenlijk zouden moeten laten prevaleren boven de wens van

Gedeputeerde Staten om tot aankoop van de gronden over te gaan, en met name die onteigening. Want waar hebben we het over? We hebben het wel over een basisrecht natuurlijk, over het recht op eigendom, en wij als Staten zouden dat toch in acht moeten nemen en eigenlijk moeten beschermen. Daar komt nog bij dat de onderhandelingen in gang zijn gezet en eigenlijk parallel aan die onderhandelingen willen Gedeputeerde Staten nu een onteigeningsprocedure opstarten. Dit komt op ons over als toch wel erg haastig; er zit een zekere haast in. Wij vinden het een verkeerd signaal om dat tegelijkertijd te doen ook. Dit leidt uiteindelijk tot een oneigenlijke druk op de betrokkenen. Bovendien, dat komt er nog eens bij, is voor zover wij begrepen hebben ook het inpassingsplan nog niet onherroepelijk. Daar is immers beroep op aangekend, dus dat is nog niet onherroepelijk. De FvD-fractie zal in dit geval tegenstemmen. Wij willen daarmee eigenlijk toch pal voor die hardwerkende burger staan en ik wil eigenlijk bij dezen ook de andere fracties oproepen om dat voorbeeld te volgen.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Duijs voor zijn bijdrage en bied hem bij wijze van waardering voor deze maidenspeech graag een bos bloemen aan.

Applaus

De **voorzitter**: De volgende fractie die het woord voert is de fractie van D66, mevrouw Dingemans. Ik moet even opnieuw wennen aan de plaats waar iedereen zit.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel, voorzitter. Het werd al genoemd: op 7 december vorig jaar hebben we in deze Statenzaal het Provinciaal Inpassingsplan voor het gebied Leegveld, Deurne vastgesteld. Op dat moment was al duidelijk dat de bestemming van enkele gronden moest worden aangepast en dat er mogelijk gronden zouden worden onteigend. D66 vindt het belangrijk dat er vaart wordt gemaakt met de realisatie van de plannen voor het hoogveenlandschap en het beschermde natuurgebied De Deurnese Peel, om het te herstellen en te behouden. Natuurlijk heeft het dan de voorkeur dat dit met draagvlak van de omgeving en medewerking van directbetrokkenen gebeurt. D66 hoopt dan ook dat onteigening uiteindelijk niet nodig zal blijken om de inrichtingsplannen te kunnen realiseren. Onteigening is immers een zwaar middel, maar wel een middel dat wat ons betreft beschikbaar moet zijn, om te voorkomen dat de realisatie uiteindelijk niet kan plaatsvinden, maar dan wel, zoals de VVD ook zei, als uiterste middel.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Dingemans voor haar bijdrage. Dan de fractie van GroenLinks, mevrouw Roijackers nu, de volgende in de rij.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Dank u wel, voorzitter. Deze week zijn we weer wakker geschud. IPES, een aan de Verenigde Naties gelieerde organisatie, heeft op basis van 15.000 studies de staat van de biodiversiteit onderzocht en hun conclusies waren zeer, zeer zorgwekkend. Zo nemen planten- en diersoorten in zo'n rap tempo af, dat niet alleen de biodiversiteit onder druk staat, maar ook het menselijk leven, wij dus, wordt bedreigd. Dat betekent werk aan de winkel, ook in Brabant. Willen we onze natuur behouden en de achteruitgang van flora en fauna tegengaan, dan zullen we ook voorrang moeten geven aan de natuur.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. Ik wil aan mevrouw Roijackers toch graag de suggestie meegeven dat we eigenlijk heel blij moeten zijn met dit nieuws, want in 1980 werd door zo ongeveer dezelfde organisatie nog voorspeld dat voor het jaar 2000 twee miljoen soorten zouden verdwijnen en het zijn er in totaal iets van 800 geworden...

De **voorzitter**: Uw vraag is?

De heer **Van den Berg** (PVV):... waarbij alleen de Beierse woelmuis in West-Europa de grootte van mijn duim ontgaat. Geloof u nou echt in deze paniekberichten, die keer op keer komen en keer op keer onjuist blijken te zijn?

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ik geloof deze metastudie van 15.000 studies wel degelijk, ja, absoluut. Dit is goed en grondig onderzoek geweest. Over het verlies van de soorten, de achteruitgang van de biodiversiteit in leefgebieden is veel bekend en dat wijst allemaal in dezelfde zorgwekkende richting.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. Mag ik onze geachte Staten dan ook dringend adviseren om eens het artikel 'Sjoemelnatuur' van wetenschapsjournalist Rypke Zeilmaker te lezen, die uitstekend blootlegt hoe deze wetenschappelijke handel in elkaar steekt en een heel andere blik krijgt op de problemen waarmee wij zouden kampen en die echt ontzettend meevallen?

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers vervolgt haar betoog.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Dank u. Ja, ik weet het: als je Climategate als startpagina hebt, dan kom je op wonderlijke artikelen, maar dit gaat over een wat uitgebreidere academische studie.

Wil je de natuur behouden, dan zullen we ook vorm moeten geven aan de natuur, en nu ligt er iets unieks voor in de Staten. Voor de realisatie van het belangrijke Provinciale Inpassingsplan Programmatische Aanpak Stikstof Leegveld wordt separaat van de gesprekken om te komen tot minnelijke schikking ook een onteigeningsprocedure voorbereid, dit om de belangrijke Natura 2000-gebieden Deurnese Peel, Mariapeel en De Grootte Peel te beschermen. De verdroging en de hoge stikstofuitstoot tast het hoogveenlandschap aan, het unieke hoogveenlandschap. Daarvoor is verwerving van de benodigde gronden nodig.

Voorzitter. GroenLinks steunt het voorstel dat nu ter besluitvorming voorligt om separaat aan de onderhandelingen met grondeigenaren een onteigeningsprocedure te starten. We hebben goed geluisterd naar Forum voor Democratie. Als het gaat over het recht om burgers te beschermen, is dat natuurlijk al langer in het geding bij bijvoorbeeld infra. Daar is het al veel gebruikelijker om te onteigenen. We hopen Forum daarom ook zij aan zij te hebben als het gaat over dat soort projecten. Waar we veel onteigeningsprocedures hebben gezien voor bijvoorbeeld wegeaanleg, is het nog zeldzaam voor natuur, terwijl de natuur het meest onder druk staat.

Ik sluit af. Mijn fractie heeft nog één vraag aan de gedeputeerde, en die betreft het tijdpad. Vóór 1 juli 2021 moeten de maatregelen ten behoeve van de PAS gereed zijn. Liggen we op koers om deze datum te halen en wanneer verwacht de gedeputeerde dat alle gronden zijn verworven en ingericht?

Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Roijackers. Dan nu de heer Van Hattem van de fractie van de PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Ja, allereerst nog felicitaties aan de collega van Forum met zijn maidenspeech.

Voorzitter. Aan het begin van deze nieuwe Statenperiode kan ik herhalen wat de PVV ook in de vorige twee Statenperiodes naar voren heeft gebracht over onteigening van grond voor nieuwe natuur: géén aantasting van eigendomsrechten voor deze nepnatuur! Niet voor niets stond al in 2011 in het verkiezingsprogramma van de PVV Noord-Brabant: "Agrariërs moeten baas blijven over hun eigen land en niet verplicht onteigend worden." Onder andere bij de behandeling van het Natuurakkoord in 2012 hebben wij dit benadrukt, evenals in 2016 bij de Grondnota ten behoeve van de aankoop van gronden voor PAS-herstelmaatregelen en ook bij de bespreking van het Provinciaal Inpassingsplan PAS Leegveld op 7 december 2018, dat op het nu voorliggende onteigeningsvoorstel betrekking heeft, hebben we duidelijk gemaakt dat van onteigening van grond voor deze ecologische maakbaarheidsgekte geen sprake kan en mag zijn. Voor het toepassen van het zware instrument van onteigening moet het algemeen belang aantoonbaar worden gediend én het betreffende belang kan niet op een andere manier gerealiseerd worden. Dat is in dit voorstel volstrekt niet duidelijk onderbouwd. GS spreekt slechts over gronden die een natuurbestemming krijgen voor hydrologische en ecologische maatregelen, om uiterlijk in 2021 natuurdoelen te bereiken. Het algemeen belang wordt niet gediend met het Brusselse Natura 2000-nepnatuurgedrocht. Integendeel: boeren wordt hun grond en hun bedrijf afgepakt, omwonenden krijgen gigantische muggenoverlast en wateroverlast en bestaande bossen worden weg-gebulldoerd voor deze tekentafelnatuur van drammerige maakbaarheidsecologen. Hoe kan zulke gekte 'ten algemeenen nutte' zijn, zoals bedoeld in de Onteigeningswet van 1851?

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Ja, ik vroeg me net even af of ik iets nieuws ging horen vandaag, maar ik had eigenlijk al verwacht wat u ging zeggen. Hoe stelt u zich nou precies voor, als we hier niet een aantal boeren mogen onteigenen, waarvan wij ook zeggen 'er moet een groot belang zijn', hoe stelt u zich dan voor dat wij in de rest van Brabant ontwikkelingen, ook voor die andere boeren waar u altijd voor pleit, die ontwikkelingen mogelijk kunnen maken? Want u weet net zo goed als ik, met alle wetskennis die u heeft, dat we de PAS nodig hebben om ontwikkelingen mogelijk te maken. Dus ik weet wat u niét wilt, maar mijn vraag is: hoe dan wel?

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, het punt is nu juist dat hier geen alternatieven op tafel zijn gelegd. In het voorstel zijn nergens alternatieven aangedragen. Er wordt nu heel eenzijdig met een tunnelvisie gericht op het herstel van dat zogenaamde hoogveenlandschap, waarbij dus ook complete bossen worden weggemaaid die er zijn, waar eerst de natuur wordt verwoest om zogenaamd nieuwe natuur te kunnen creëren. Vanuit die kokervisie is het volstrekt eenzijdig gedacht om die gronden te moeten onteigenen. Dus daarom zeg ik: dit plan rammelt aan alle kanten.

De **voorzitter**: Mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Ja, u heeft al vaker in de vorige periode van meerdere partijen die hier in de zaal zitten gehoord: we zijn met z'n allen democratisch. Daar hecht u ook heel erg aan. We hebben een besluit genomen, dat is nog niet onherroepelijk, maar dat ligt er. Daarmee hebben we het PIP vastgesteld,

daarmee staat vast dat we daar natuur gaan maken. Mijn vraag blijft opnieuw: als we vastgesteld hebben dat we daar natuur gaan maken om andere ontwikkelingen mogelijk te maken, hoe ziet u het dan voor zich om dit nu niet te doen en hoe gaat u dan ontwikkelingen voor al die andere bedrijven in Brabant, van al die mkb'ers waar u zo trots op bent, om daar iets voor mogelijk te maken?

De **voorzitter**: U herhaalt uw vraag. De heer Van Hattem, graag kort. We gaan niet het debat over het PIP opnieuw doen, lijkt mij.

De heer **Van Hattem** (PVV): Nee, voorzitter, dat is inderdaad niet de bedoeling, maar het is wel typisch de VVD. De VVD buigt gewoon voor de Brusselse natuurgekte, voor Natura 2000. We moeten maar meedoen met die Natura 2000-maatregelen. De VVD loopt daar blindelings achteraan. De VVD is de trekpop van Brussel op natuurgebied. Dus wees nou eens een keer dapper en durf eens een keer 'nee' te zeggen tegen het vreselijke Brusselse beleid, in plaats van blindelings deze zogenaamde natuurherstel-, wat feitelijk natuurverwoestingsmaatregelen zijn, uit te voeren.

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Dank u wel, voorzitter. Meneer Van Hattem, u spreekt....

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal! De heer Heijmans heeft het woord.

De heer **Heijmans** (SP): U spreekt, en dat doet u volgens mij bewust, over het afpakken van grond. Maar god, ik schat u toch hoger in. Ik dacht dat u toch wel wist dat er ook een vergoeding, ook bij onteigening, tegenover staat, en met die vergoeding is men in staat om eventueel elders nieuwe grond te verwerven. Dus wilt u ophouden met te suggereren dat hier grond afgepakt wordt zonder dat er enige schadeloosstelling of enige vergoeding tegenover staat?

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, daar is inderdaad sprake van, daar kom ik zo meteen nog op terug. Maar het is maar zeer de vraag of die schadeloosstelling voldoende is om de bedrijfsactiviteiten van deze boeren verder te zetten. En nu zien we de SP hier, die ook weer deze Brusselse maatregelen loopt uit te voeren, terwijl ze ondertussen hele mooie filmpjes maken over meneer Brusselmans die aangepakt moet worden en lak heeft aan boerenpummels. Nou, u bent zelf degene hier die lak heeft aan deze zogenaamde boerenpummels. U bent de grote hypocriet in deze zaal.

De **voorzitter**: Heijmans, tot slot.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, je kunt er alles proberen bij te slepen, meneer Van Hattem, maar als ik in Brabant natuur wil ontwikkelen en natuur wil behouden, doe ik dat niet voor Brussel, maar dan doe ik dat voor de Brabantse bevolking, dan doe ik dat voor de Brabantse bevolking die een gezond leefklimaat wil, die wil kunnen recreëren. Dat heeft wat mij betreft niks met Brussel te maken.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, recreëren is hier sowieso niet aan de orde, want er wordt bestaande natuur, waar mensen al prima kunnen recreëren met prachtige wandelpaden door het

Peelgebied, weggehakt, weg-gebulldozerd en er komt een drassig moeras voor terug dat voldoet aan de Natura 2000-doeltypes uit Brussel, waar u als SP blindelings achteraan loopt. De SP is ook een trekpop van Brussel.

De **voorzitter**: Komt u tot een afronding, meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik was nog niet aan mijn tijd, voorzitter.

De **voorzitter**: Nee, maar het scheelt niet heel veel meer.

De heer **Van Hattem** (PVV): Het betreffende belang niet op een andere manier kunnen realiseren wordt ook niet door GS onderbouwd. Stel dat dit nu een infrastructuurproject was geweest, dan hadden uitvoerige tracévarianten, milieueffectrapporten en MKBA's op tafel moeten liggen. Voor de Natura 2000-drammerij wordt blindelings uitgegaan van één bureaucratisch natuurdoeltype, waar alle andere belangen voor moeten wijken. Kan het college aangeven waarom deze onderbouwing ontbreekt?

Verder moet eerst worden ingezet op minnelijke schikking. Dit proces is nog niet doorlopen. Er loopt zelfs nog een beroep tegen het PIP. Maar GS gaat er op voorhand al van uit dat 'naar verwachting' niet tijdig met alle eigenaren minnelijk overeenstemming zal worden bereikt en start dus al de onteigeningsprocedure. Betekent dit ook dat GS er op voorhand zelf al van uitgaat dat ze de eigenaren geen eerlijke prijs willen betalen ter compensatie van de grond?

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, een vraag aan de PVV. U heeft het erover dat, als er een infrastructuurproject is, veel onderzoek gedaan wordt. Denkt u dat de mensen die onteigend worden daar meer belang aan hechten dan de mensen die nu onteigend worden in natuur als hun grond wordt onteigend?

De **voorzitter**: Van Hattem. Uw vraag is duidelijk.

De heer **Van Hattem** (PVV): Het belangrijke verschil is: als het een infrastructuurproject is, worden allerlei verschillende tracévarianten op tafel gelegd, er worden milieueffectrapportages gemaakt, en nu is het één natuurdoeltype dat gesteld wordt en daar wordt blindelings van uitgegaan. Met deze kokervisie wordt er gewerkt. Bij infrastructuur is de belangenafweging veel breder, veel zwaarder en veel uitgebreider.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Zou dat kunnen komen omdat in uw ogen infrastructuur belangrijker is dan natuur aanleggen? Want de mensen die getroffen worden vinden het volgens mij in beide gevallen even vervelend dat ze onteigend worden. Ik denk niet dat ze allebei blij zijn.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): In alle eerlijkheid: ja. De infrastructuur is een veel algemener belang, waar veel minder opties zijn dan in dit geval op tafel wordt gelegd voor natuur. Er wordt in dit geval natuur verwoest om zogenaamde nieuwe natuur te maken. Bij infrastructuur heb je vaak maar één locatie waar

een specifieke weg van A naar B kan worden gelegd, of een beperkt aantal locaties, en dat algemene belang is gewoon in den brede veel belangrijker dan één stukje nepnatuur realiseren.

De **voorzitter**: Oké, vervolgt u uw betoog.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Ook blijkt nergens dat eigenaren de mogelijkheid tot zelfrealisatie is aangeboden, bijvoorbeeld door agrarisch natuurbeheer. Waarom niet, GS? Kortom, de roverheid respecteert de wettelijke procedures niet eens om de grond van burgers weg te kunnen roven. Betreffende gronden zijn nu akkerbouwterreinen, waarop onze agrarische ondernemers hard werken om ons van voedsel te voorzien. Onze boeren worden al door deze provincie kapotgemaakt met de veehouderijmaatregelen en daar komt deze onteigening voor nepnatuur nog bovenop. Kan GS aangeven wat deze onteigening betekent voor hun bedrijfsvoering? Beschikken deze boeren nog over voldoende grond voor hun bedrijf, onder andere om mest af te kunnen zetten op eigen grond? Worden zij daardoor ook nog eens gedwongen om door minder grond minder dieren te kunnen houden, of zegt GS nu hetzelfde als gedeputeerde Van den Hout in 2013 bij een soortgelijk onteigeningsvoorstel voor nepnatuurproject Jagersrust bij Grenspark Kalmthoutse Heide? Ik citeer: "De toekomst van een agrarisch bedrijf is een zaak voor de ondernemer zelf." In dit geval bij een onteigening. Oftewel: zoekt u het zelf maar uit, de Natura 2000-stalorders uit Brussel gaan vóór. Daarom, daarom zal de PVV niet met dit voorstel instemmen. We moeten af van dit Brusselse, bureaucratische moeras, en vooral een Nexit.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem heeft hiermee zijn betoog beëindigd. Mevrouw Van Dijk van de Partij van de Arbeid is dan de volgende in de rij en ook voor haar, beste collegae, is dit haar maidenspeech in onze Staten. Aan haar het woord en graag stilte in de zaal.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Dit is mijn tweede maidenspeech, mijn eerste was in de gemeenteraad van Eindhoven, maar het is mijn eerste hier in Provinciale Staten.

Ik begin zoals ik vandaag ook met onze kennismaking ben begonnen. Ik ben namelijk doof, maar dankzij de techniek kan ik hier aanwezig zijn en u allemaal horen, ook dankzij de techniek en de hulp van de mensen daar. Ik wil het maar even gezegd hebben, want je ziet het gewoon niet aan me, zeker niet met zo'n bos haar, dus dank dat ik dat hier even mag zeggen.

Nu even kort naar de onteigening ten behoeve van de PIP Leegveld. De PvdA is gewoon akkoord met het voorstel. Meer mensen hebben het al gehad over de onteigening en hoe dat in z'n werk gaat. Ik had -met uw permissie, heel even - een motie, maar die past niet in dit verhaal en u zei vanmorgen ook nog heel streng dat u daarop toe zou zien, dat stond ook in de mail, dus met uw permissie maak ik er dan een andere techniek van en maak ik er vragen van.

Maar goed, terug naar de onteigening. Dat zijn behoorlijke ingrepen, er zijn al meer mensen die daarover hebben gesproken, en voor mij, en ook voor de PvdA, is eigenlijk het allerbelangrijkste hoe dat proces is gegaan. Heeft u maximale inspanningen gepleegd om te voorkomen dat het tot onteigening komt als college? En ik zal zeggen 'gedeputeerde', vanmorgen sprak ik hem ook al als wethouder, maar ja, het zij vergeven.

Voorzitter. Ik houd het ook niet lang, ik had acht minuten gevraagd, maar ik kan het ook in een paar minuten doen. Ik wil ook nog even vertellen wat voor mij heel belangrijk is, en dat is iets kunnen betekenen voor een ander. Dat is een rode draad in mijn leven en dat is ook de reden waarom ik de politiek ben in gegaan, en ook de reden voor mijn handelen. En luisteren naar een ander, zeker in mijn situatie, is daar heel belangrijk bij. Ik heb in mijn tijd in de raad in Eindhoven heel veel mensen gesproken, maar vooral ook naar hen geluisterd, vooral ook om te kijken of ik iets voor hen kan betekenen, dus ik ben ook heel benieuwd naar uw antwoord over de onteigening en de inspanningen daarin. Want ik merkte gewoon dat,

als je met mensen in gesprek gaat, je daar waardering voor krijgt, al kom je maar om te luisteren. Vooral het punt om te kijken of je met mekaar ook een verbinding kunt zoeken, is heel belangrijk, want luisteren is misschien voor mij wel moeilijk, maar ik kan het hartstikke goed.

Voorzitter. Daar wil ik het bij laten. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank u wel en ook u zal ik graag een bosje bloemen aanbieden, met overigens groot respect en waardering. We hebben vanmorgen kennisgemaakt en het spreekt allemaal niet vanzelf. Het is dan mooi om te zien hoe de technologie helpt om uw specifieke beperking ook in deze zaal te overwinnen. Van harte gefeliciteerd alvast.

Applaus

De **voorzitter**: Dan zijn we hiermee aan het einde van de inbreng van de zijde van uw Staten... O sorry, mijn lijst was niet helemaal accuraat. Excuus. De heer Vreugdenhil van de ChristenUnie-SGP heeft zich ook nog gemeld als spreker over dit onderwerp. Aan hem het woord.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Op het laatste moment inderdaad, omdat wij het wel belangrijk vonden om aan het begin van een nieuwe Statenperiode ook namens de ChristenUnie-SGP-fractie even aan te geven wat ons standpunt is met betrekking tot het inzetten van een onteigeningsprocedure. Voor ons is ontzettend belangrijk dat we een zorgvuldig proces doorlopen voordat we tot dit instrument komen en tegelijkertijd dat er ook een noodzaak toe moet zijn. Het debat dat we gevoerd hebben aan het eind van de vorige Statenperiode heeft wel duidelijk gemaakt dat dit een project is waar we ons aan verbonden hebben, dat ook noodzakelijk is voor een aantal ontwikkelingen en dat dus ook daadwerkelijk gerealiseerd moet worden. Als er dan een paar percelen overblijven om tot ontwikkeling te komen, dan moet het voor de overheid mogelijk zijn om die percelen te onteigenen. Voor zover wij dit proces zo kunnen beoordelen, en ook vertrouwen hebben in GS, is dat proces zorgvuldig verlopen en biedt het de mogelijkheid in ieder geval om het daadwerkelijk te realiseren, maar tegelijkertijd ontslaat het het college niet van de verplichting om in de tussenliggende periode te proberen te komen tot een minnelijke overeenkomst met de grondeigenaren. Zo hoort het ook, zo moet het ook. Met die zorgvuldigheid zullen wij ook de ruimte bieden aan het college om zo'n onteigeningsprocedure daarin in te zetten en daarmee ook de afgesproken plannen die we hebben te kunnen realiseren. Wij zullen ook instemmen met dit voorstel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Vreugdenhil. Dan is nu het woord aan de gedeputeerde. O, wilt u een interruptie? Nee, u heeft uw spreektijd ingetrokken, is mij net gemeld. Het is het één of het ander. Ons was niet gemeld dat u zou spreken bij dit onderwerp. Excuus. Dan doen we het toch maar even zo, stel ik voor. Ik stel dus voor om de orde die we hebben afgesproken te handhaven, dat u zich moet melden vooraf, en dat is niet gebeurd. De gedeputeerde heeft het woord.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Kijk, zonder pasje, toch. Ik dacht even: daar komt 'Brusselmans' onder te staan, maar er staat gelukkig "gedeputeerde Van Merrienboer"...

De **voorzitter**: Dan moet u eerst uw baard laten staan!

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, die moet er elke keer weer af!

Voorzitter. Dat wij hier praten over de onteigening in het kader van PAS-Leegveld is eigenlijk een uiting van het feit hoe zorgvuldig we in Nederland met elkaar omgaan als het gaat over eigendom en de onteigening

daarvan. Het is al gememoreerd: als het gaat over de onteigening ten behoeve van infraprojecten, is de staande praktijk inmiddels zodanig dat dat in mandaat door GS gebeurt. Maar de wetgever heeft bepaald dat de belangen die wij vandaag wegen ook echt in deze zaal door uw gewogen moeten worden, om te besluiten of u instemt met onteigening. Dat vind ik, met recht, een uiting van de zorgvuldigheid waarmee we met elkaar willen omgaan als het gaat om particuliere eigendom en daarover zijn door een aantal fracties belangrijke dingen gezegd.

Het gaat hier om een algemeen belang dat niet alleen maar beperkt is tot het uitvoeren van de natuurherstelmaatregelen, mevrouw Dirken wees er al op: het gaat ook om het behoud van ruimte voor economische ontwikkeling. Want daartoe zijn we gehouden, om vóór januari 2021 natuurherstelmaatregelen uit te voeren in Natura 2000-gebieden, opdat er ook voldoende ruimte is voor economische ontwikkeling. Dus het gaat niet alleen maar daarover.

En dan het verhaal van de onteigening. In die zorgvuldigheid, en het is niet - en dan kijk ik naar de vertegenwoordiger van Forum - het feit dat we dat parallel doen, want het minnelijke traject is natuurlijk al gestart, maar de onteigening waarvoor wij vandaag uw toestemming vragen maakt het inderdaad mogelijk om het algemene belang, en dat is uitvoering van de maatregelen vóór 2021, te dienen. En, mevrouw Roijackers, die deadline gaan wij halen op het moment dat we inderdaad de ruimte van u krijgen om dit traject voort te zetten. Dat gaat buitengewoon zorgvuldig. Er zijn vragen over gesteld en het leek er even op alsof de heer Van Hattem een beeld kon neerzetten dat dat niet zorgvuldig gebeurt, maar dat gebeurt wel. In eerste instantie gaat het altijd over: zijn mensen in het gebied zelf in staat om dat doel te realiseren? Dus het vertrekpunt is eigenlijk zelfrealisatie. Binnen de context van Leegveld is dat heel ingewikkeld, omdat het dubbelgebruik van gronden juist lastig is, als je kijkt naar de natuurmaatregelen die daar moeten worden uitgevoerd, maar het is, nogmaals, wel het vertrekpunt.

Dat wij zorgvuldig met de belangen omgaan, wordt ook duidelijk als u kijkt wat de inzet is voor een minnelijke regeling en een onteigening, want beide trajecten gebeuren op basis van het uitgangspunt van volledige schadeloosstelling. Dat betekent dat echt ook wordt gekeken, bijvoorbeeld als het gaat om gedeelde inkomsten, naar wat in die individuele casus voor de burger, voor de ondernemer in dat gebied, een volledige schadeloosstelling is. En daar blijft het niet bij, omdat uitgangspunt van de regeling ook een bijdrage is aan een verhuizing, als dat onderdeel is van uiteindelijk de minnelijke regeling, of het gevolg van onteigening. Ook dat is een bestanddeel van het pakket dat we met mensen overeenkomen. Voorkeur daarbij heeft de minnelijke regeling. Onteigening wordt ingezet op het moment dat we daar niet in slagen, en dan is het in Nederland zo dat de rechter uiteindelijk een oordeel uitspreekt of de inzet in het kader van onteigening inderdaad tegemoetkomt aan uitgangspunten rond volledige schadeloosstelling en wat daarvoor nodig is. Ik vind oprecht dat we dat in Nederland zorgvuldig doen, en dat gaan we zeker ook hier heel zorgvuldig doen.

De suggestie van de heer Van Hattem dat er, als het gaat over infra, eigenlijk minder keuzen, minder alternatieven zijn - en ik ga de discussie rond het PIP niet overdoen - klopt natuurlijk niet, op het moment dat u weet dat we verplichtingen hebben ten aanzien van de Natura 2000-gebieden, en dat zijn scherpomlijnde gebieden waarvoor scherpomlijnde doelen gelden. Dus zoveel alternatieven hebben we daar niet.

Alles wegend, want ik heb vooral stemverklaringen gehoord en weinig vragen, hoop ik in ieder geval duidelijk te hebben gemaakt dat we de zorgvuldigheid waarmee we uitvoering willen geven aan de natuurherstelmaatregelen voort zullen zetten. Uw besluit om ons in staat te stellen daarvoor ook onteigening in te zetten, past daarin. En als u er prijs op stelt ook te worden geïnformeerd over de uitkomsten, om zelf ook te kunnen beoordelen of die zorgvuldigheid is betracht, wil ik daar graag aan tegemoetkomen op het moment dat we over dat resultaat beschikken.

Voorzitter, tot zover.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn reactie / beantwoording. Ik kijk even of er behoefte is aan een tweede termijn. Meneer Van der Wel, er blijkt een fout gemaakt te zijn in de administratie. Excuus. Dat kon ik niet weten toen ik er eerder een opmerking over maakte. Als ik u bij wijze van kleine genoegdoening een kleine tweede termijn kan aanbieden, dan is het alsnog rechtgezet. Ga uw gang.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, dank u wel. Kleine fracties, kleine termijnen. Voorzitter, dank u wel. Als Partij voor de Dieren vinden we natuurbescherming en realisatie een belangrijk onderdeel van het provinciaal beleid, het staat ook hoog in ons vaandel, maar dat vinden we ook van persoonlijk eigendom. Onteigening, het is al eerder gezegd, wordt veel gebruikt, met name voor infrastructuur, en vaak ook ten koste van natuur en landbouw. Ook met die infrastructurele projecten wordt veel natuur aangetast. En een enkele keer - volgens ons is dit pas de tweede keer, de PVV noemde het al - wordt het gebruikt voor natuurontwikkeling. Voorzitter. Om eerlijk te zijn heeft het niet onze voorkeur, want er zijn immers nog heel veel alternatieve mogelijkheden om natuur te ontwikkelen. In dat kader willen we van de gedeputeerde graag weten: als we nu dat traject van onteigening inzetten, is dat dan een duurder traject dan wanneer we op een andere manier, minnelijk, dan wel op andere locaties, aan natuurontwikkeling doen? Want wat ons betreft hoeven we niet per se binnen de lijntjes te blijven kleuren, wat ons betreft gaat effectiviteit van provinciaal geld voor natuurontwikkeling....

De **voorzitter**: Wilt u afronden?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Dat moet dan gaan op een kosteneffectieve manier daar waar er minder weerstand is. Graag een reactie.

De **voorzitter**: Ik kijk of de gedeputeerde in staat is om meteen die reactie te geven. Dat is het geval. Aan hem het woord nog kort.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, voorzitter, ik heb aangegeven hoe we hier te werk gaan, ook de uitgangspunten voor de onteigening. Dus dat maakt dat minnelijke verwerving versus onteigening voor ons in principe niet duurder is. De ene variant is niet duurder dan de andere. De enige onzekerheid die we dienen te accepteren, is dat de rechter uiteindelijk in het geval van onteigening dat zal bepalen. Uw suggestie dat we de middelen ook op andere plekken zouden kunnen inzetten verbaasde mij enigszins, omdat ik in de beantwoording in de richting van de heer Van Hattem al aangaf dat het ons natuurlijk met prioriteit gaat om de Natura 2000-gebieden. Dit PIP ziet toe op dat Natura 2000-gebied en het kan niet zo zijn - dat kan ook niet - dat natuurontwikkeling buiten die Natura 2000-gebieden, zeg maar als een alternatief daarvoor zou kunnen gelden. En nogmaals, als je kijkt naar de meer maatschappelijke kosten en baten, dan heb ik al aangegeven dat juist in deze gebieden natuurherstelmaatregelen zijn aangewezen, om ruimte te kunnen maken, ook voor nieuwe economische activiteit. Dus in een maatschappelijke kosten-batenafweging is dit echt volgens mij echt de beste keus die je kunt maken en is geld inzetten om op andere plekken natuur te gaan ontwikkelen eigenlijk eerder een risico dat die maatschappelijke kosten groter worden dan kleiner.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor deze reactie. Ik stel voor dan de beraadslagingen over dit onderwerp te sluiten. Daar kunnen we mee instemmen.

19/19 Statenvoorstel Procedure wensen en bedenkingen inzake provinciale deelname aan Stichting Brainport Smart District

De **voorzitter**: Dan voorziet de agenda nu in de behandeling van voorstel 19/19. Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voorzitter, een ordevoorstel. Wij hebben in de procedurevergadering over dit specifieke agendapunt gesproken en wij achtten dat gezamenlijk niet rijp voor besluitvorming. Dus willen wij u vanuit de procedurevergadering voorstellen om dit agendapunt van de agenda te halen.

De **voorzitter**: Wenst iemand het woord over dit ordevoorstel? Dat is niet het geval. Zijn er fracties tegen dit ordevoorstel? Dat is niet het geval. Dan is het ordevoorstel aangenomen.

27/19 Statenvoorstel Beslissing inzake klacht tegen het (niet) handelen van Provinciale Staten

De **voorzitter**: Dan gaan we over tot het volgende onderwerp, en dat betreft voorstel 27/19, een beslissing inzake de klachten tegen het niet handelen van Provinciale Staten. Ik heb, als ik het nu goed genoteerd heb, één woordmelding, en die is van mevrouw Meeuwis van D66. Van Gruijthuijsen komt hier zitten om de beantwoording ter hand te nemen. Mevrouw Meeuwis heeft het woord.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voorzitter. Om te beginnen willen wij de klager bedanken voor alle moeite die hij heeft gedaan, niet alleen omdat hij én in de vorige periode én ook gisteren aan de Statenleden en de griffie mails heeft gestuurd, maar vooral omdat hij de moeite en tijd heeft genomen om een officiële klacht in te dienen. Dat gebeurt helaas niet zo vaak. Ja, helaas, want iedere klacht is een kans, vindt D66, een kans om onze werkwijze en loyaliteit richting inwoners die ons een brief schrijven eens onder de loep te nemen. Hoeveel brieven wij ook ontvangen, wij moeten ons er altijd van bewust zijn dat mensen nooit zonder reden in de pen klimmen. Wij danken ook de commissieleden die namens PS in een hoorzitting een constructief gesprek met de klager hebben gehad. Gevolg is onder andere dat er nu een voorstel aan het presidium wordt voorgelegd of en hoe aan de suggestie van de klager tegemoet kan worden gekomen. Dus, voorzitter, D66 gaat akkoord met het Statenvoorstel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Meeuwis voor haar bijdrage. Ik stel vast dat er verder geen woordmeldingen op dit onderwerp zijn. Ik neem aan dat u ook niet de behoefte heeft om op deze instemmende woorden te reageren. Dan stel ik voor de beraadslagingen over dit onderwerp te sluiten.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter...

De **voorzitter**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Mijn collega is nog onderweg naar de Statenzaal. Dat duurt iets langer dan gedacht. Kunnen we even kort schorsen tot aan de stemming?

De **voorzitter**: Nou, als ik aankondig – dank overigens voor uw mededeling – dat we eerder dan gewoonlijk gaan stemmen, is het sowieso het goede gebruik in dit huis dat wij dan op de bel gaan drukken en even wachten tot degenen die die bel in de wandelgangen horen, of in de rookkamer – je komt mensen overal tegen –, de gelegenheid hebben gehad terug te gaan naar de zaal. Dat ga ik nu doen, want ik kondig aan dat we over een minuut of vijf, zes, echt gaan stemmen.

Stemming

De **voorzitter**: Dames en heren. Mag ik u vragen uw plaatsen weer in te nemen? Graag stilte in de zaal. Aan de orde is de stemming.

29/19 Lijst Ingekomen Stukken periode 28 februari 2019 t/m 3 april 2019

De **voorzitter**: Ik wil u vragen als eerste te stemmen over de lijst van ingekomen stukken. Ik stel voor bij acclamatie in te stemmen met de wijze van afdoening, voorgesteld door de griffier, van de ingekomen stukken. Wenst iemand het woord? Stemming? Nee, dan stemmen we hiermee in.

25/19 Notulen van de PS-vergadering 22 februari 2019

De **voorzitter**: Dan is er een voorstel aan de orde, dat betreft de notulen van de vergadering van 22 februari 2019, voorstel 25/19. Ik stel voor bij acclamatie in te stemmen met deze notulen. Ik stel vast dat dat het geval is.

22/19 Statenvoorstel Onteigening ten behoeve van de realisatie van het provinciaal inpassingsplan PAS Leegveld, Deurne

De **voorzitter**: Dan gaan we nu over tot de stemming over de twee bespreekstukken van de vergadering van vandaag. Dat betreft allereerst Statenvoorstel 22/19. De fractie van de VVD.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **De Bie** (FvD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Van Dijk** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Dit voorstel is door uw Staten aangenomen.

27/19 Statenvoorstel Beslissing inzake klacht tegen het (niet) handelen van Provinciale Staten

De **voorzitter**: Dan is het volgende voorstel waarover we stemmen voorstel 27/19 inzake de klacht inzake het niet handelen. De fractie van de VVD.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: Forum voor Democratie.

De heer **De Bie** (FvD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **De Kort** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Van Pinxteren** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.
mer

De **voorzitter**: Het voorstel is unaniem door uw Staten aangenomen.

Sluiting

De **voorzitter**: Beste collegae. Hiermee komen we aan het einde van deze vergadering. Ik wil u allen danken voor uw inbreng en bijdragen. De eerstvolgende Statendag vindt plaats op 24 mei. Mag ik nog even uw aandacht voor het verzoek om uw sprekerspasje te deponeren in de opvangbus bij de bodetafel? Ik nodig u uit voor een drankje bij de Statenlounge. De vergadering is gesloten.

De voorzitter sluit om 15.06 uur de vergadering.